

Nederlandse
Catalogus Groenblauwe diensten
2015

Verantwoording

Titel:

Nederlandse Catalogus Groenblauwe diensten

Datum:

November 2014 - 2^e herziene versie

Auteur(s)

Dienst Landelijk Gebied:

Johan Heinen (Europese Kaders)

Adri Kromwijk

David Metselaar

Remco Schreuder

Contact:

Interprovinciaal Overleg (IPO)

Herman Cohen Stuart Herman.CohenStuart@bij12.nl

Deze Catalogus is mogelijk gemaakt dankzij intensieve samenwerking met de Dienst Landelijk Gebied, de Europese Commissie en een financiële bijdrage van de 12 provincies in Nederland.

Voorwoord

Het landelijke gebied van het dichtbevolkte Nederland wordt zeer gewaardeerd om zijn natuur, om zijn cultuurlandschap en als oase van rust en ruimte voor de burger. Natuur en landschap (inclusief water) is niet alleen een productiefactor voor voedsel, maar vervult ook een maatschappelijke dienst vanwege zijn belevingswaarde en toekomstwaarde.

Daarom spannen de nationale en decentrale overheden in Nederland zich in om de kwaliteit van natuur en landschap te onderhouden en te verbeteren. Zij vragen daarbij bovenwettelijke inspanningen van grondgebruikers. Voor deze groenblauwe diensten worden de eigenaren beloond op basis van de werkelijke kosten.

De Europese Commissie heeft deze 2^e herziene Catalogus Groenblauwe Diensten getoetst aan de voorwaarden die de commissie stelt aan staatssteun. Zij heeft positief geoordeeld over de Catalogus en uitgesproken dat er geen oneigenlijke financiële steun aan ondernemers wordt gegeven indien de Catalogus wordt toegepast. Wij zijn dan ook verheugd dat de Commissie heeft uitgesproken de regelingen die op basis van de Catalogus worden ontwikkeld niet langer te willen toetsen.

De flexibele systematiek zoals opgenomen in de Catalogus Groenblauwe Diensten laat transparant zien welke compensatie er maximaal mogelijk is voor de werkzaamheden en de gebruiksbepalingen die noodzakelijk zijn bij de realisatie van groenblauwe diensten. Met deze Catalogus zijn de overheden en grondgebruikers in staat om regionaal maatwerk te realiseren bij het contracteren van diensten.

De Catalogus Groenblauwe Diensten is tevens de grondslag voor het nieuwe stelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer (vanaf 2016). De Catalogus biedt de Nederlandse overheden de duidelijkheid om binnen de richtsnoeren van staatssteun te kunnen werken.

Aan deze 2^e herziene versie van de Catalogus zijn inhoudelijke bijdragen geleverd door de Taakgroep Index, de Provincies, de Unie van waterschappen en de daarbij aangesloten Waterschappen.

Een woord van dank gaat uit aan de auteurs van de voorgaande versies van de Catalogus Groenblauwe diensten : Erik van Moorsel (Provincie Noord-Brabant), projectleider; Wim Dijkman (Provincie Utrecht); Jos Wigger (Ministerie van LNV); Dirk Jan Jans (Ministerie van LNV); Björn Edelenbos (IPO); Peter Prins (Hordijk & Hordijk), proces; Paul van Dijk (Grontmij Nederland); Evert van Veldhuizen (Grontmij Nederland), teamleider; Lisette Boonen (Grontmij Nederland); Rick Dusée (Grontmij Nederland); Erik Oomen (Grontmij Nederland); Warmelt Swart, (Dienst Landelijk Gebied); René Alma (Dienst Landelijk Gebied).

drs. G. Beukema
algemeen directeur
Interprovinciaal Overleg

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
1. Inleiding	5
1.1. Werken met groene en blauwe diensten	5
1.2. Wat betekent deze Catalogus voor U?	6
1.3. Hoe werkt de Catalogus?	6
1.4. Leeswijzer	7
2. Europese kaders	8
2.1. Inleiding	8
2.2. Staatssteun	8
2.3. Richtsnoeren staatssteun landbouwsector	9
2.4. Vrijstellingen landbouwsector	11
2.5. De-minimis	11
3. Clusterindeling maakt maatwerk groenblauwe diensten mogelijk	12
4. Vergoedingen en jaarlijkse herziening	13
4.1. Grondbeginselen	13
4.2. Vergoedingssystematiek	14
4.3. Investeringen	14
4.3.1. Aanleg	14
4.4. Onderhoud	16
4.4.1. Rapportage	16
4.4.2. Professionalisering	17
4.5. Inkomstenderving	17
4.5.1. Inzet van grond	17
4.5.2. Opbrengstderving	17
4.5.3. Waardedaling	18
4.6. Transactiekosten	19
4.7. Baten	19
4.8. Bronnen voor bepalen tarieven	20
5. Handleiding	21
5.1. Algemene richtlijn	21
5.2. Eigen dienst toetsen	23
5.3. Eigen dienst samenstellen	24
5.4. Eigen dienst aanmelden	24
6. Beheer	25
6.1. Organisatie	25
6.2. Toegankelijkheid	25
6.3. Actualisatie Catalogus	25
6.4. Normen	25
Literatuurlijst	26
Bijlagen	28

1. Inleiding

1.1. Werken met groene en blauwe diensten

De Catalogus is een gereedschapskoffer waarmee overheden een regeling voor groenblauwe diensten kunnen ontwikkelen op het gebied van aanleg en beheer van natuur, landschap, water, recreatie en cultuurhistorie. Indien de overheden conform de Catalogus het beheer vormgeven mag er van uit gegaan worden dat het beheer voldoet aan de voorwaarden op het gebied van staatssteun van de Europese Commissie.

Voor de ontwikkeling van natuur en landschap en de toegankelijkheid ervan wordt meer dan in het verleden een rol weggelegd voor particuliere grondgebruikers. Het gaat niet alleen om de door het Rijk aangewezen waardevolle natuur- en landschapsgebieden (Ecologische Hoofdstructuur (EHS)). Het besef dat ook buiten deze gebieden de bijzondere waarde van het buitengebied moet worden gekoesterd en versterkt, leeft volop. Provincies, gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties geven hier op tal van plaatsen invulling aan door het opstellen van landschapsbeleids- of ontwikkelingsplannen en bijbehorende stimuleringsregelingen.

Tegelijkertijd is ook het Europese landbouwbeleid in beweging. Door de hervorming van de gemeenschappelijke markt en het inkomstenondersteunende beleid is die ondersteuning losgekoppeld van de productie. De verwachting is dat bedrijven hierdoor meer gaan innoveren, zich beter op de markt richten, minder afhankelijk worden van inkomenssteun en dat er een productiewijze ontstaat waarbij het milieu en de natuur minder worden aangetast. Aan 30 % van de totale inkomenssteun die landbouwers kunnen krijgen, is de voorwaarde gekoppeld dat landbouwers milieuvriendelijke maatregelen nemen. Dit heet ook wel 'vergroening'. In het nieuwe landbouwbeleid moeten landbouwers rekening houden met andere belangen, zoals het behoud van het platteland, het milieu en de leefomstandigheden van dieren.

Hiermee is in de afgelopen jaren de basis gelegd voor groene en blauwe dienstverlening door particuliere grondeigenaren en -gebruikers. Onder diensten wordt dan verstaan *het leveren van bovenwettelijke publieke prestaties gericht op realisatie van maatschappelijke wensen op terreinen als natuur, landschap, waterbeheer en recreatief medegebruik*, waarvoor een kostendekkende vergoeding wordt gegeven.

Effectief en efficiënt omgaan met de levering van deze diensten vraagt gebiedsgericht maatwerk. De afgelopen jaren is lokaal of thematisch (water) een groot aantal verschillende, en soms complexe regelingen of diensten ontwikkeld. Initiatiefnemers hebben getracht deze regelingen te ontwikkelen binnen de kaders van de Europese vereisten ten aanzien van staatssteun. In de praktijk blijkt het echter dat deze regelgeving niet altijd juist wordt geïnterpreteerd. Daarnaast wordt ook in diverse regelingen een beroep gedaan op de mogelijkheid van Europese cofinanciering in het kader van het plattelandsontwikkelingsbeleid.

De Europese Commissie, het toenmalige Ministerie van LNV, provincies, gemeenten en waterschappen hebben in het najaar van 2005 afgesproken om gezamenlijk een systeem te ontwikkelen waarmee regionaal, binnen de richtsnoeren van de staatssteun, regelingen met groenblauwe diensten kunnen worden ontwikkeld. De schat aan ervaring die is opgedaan met lopende en in ontwikkeling zijnde diensten en regelingen kon daarvoor worden aangewend. Het resultaat was de Catalogus Groenblauwe diensten die onder steunnummer N 577/2006 in februari 2007 door de Europese Commissie is goedgekeurd. Een actualisatie van de Catalogus is onder steunnummer N 323/2010 in juni 2011 goedgekeurd. In verband met nieuwe communautaire richtlijnen en verordeningen is de Catalogus thans wederom geactualiseerd.

1.2. Wat betekent deze Catalogus voor U?

Ongeveer 40 regelingen en initiatieven, en meer dan 450 diensten op het vlak van waterbeheer, recreatief medegebruik, landschap, natuur en cultuurhistorie hebben model gestaan voor deze gemeenschappelijke, gestandaardiseerde cluster- en vergoedingssystematiek.

Voor de grondgebruiker, geeft de Catalogus de ingrediënten waarmee binnen de (Europese) randvoorwaarden een door een overheid gevraagde dienst kan worden samengesteld en geleverd. Het stelt overheden (de toekomstige regelingseigenaar) in staat om gebiedsspecifiek met deze Catalogus een regeling met groenblauwe diensten samen te stellen binnen de communautaire richtsnoeren voor staatssteun.

De Catalogus schrijft geen pasklare diensten voor, maar geeft clusters van activiteiten en bepalingen die kunnen worden toegespitst op een doelstelling of soort. Het gebruik van de Catalogus vraagt daarom van de regelingseigenaar of initiatiefnemer de volgende vaardigheden:

- het kunnen koppelen van inhoudelijke doelstellingen aan activiteiten, gebruiksbepalingen en voorschriften;
- het kunnen verantwoorden van de doelmatigheid van de activiteiten, en de frequentie waarmee deze worden uitgevoerd;
- inzicht in voor staatssteun relevante EU-verordeningen
- het kunnen verantwoorden van de opbouw van de (maximale) vergoeding voor een activiteit en de prijs-kwaliteitverhouding;

Er is gekozen voor een opzet die gebaseerd is op maximale vergoedingen voor de afzonderlijke activiteiten (aanleg, onderhoud) en gebruiksbepalingen (inzet van grond). Met deze gebruiksbepalingen en activiteiten kan een dienst worden samengesteld. Belangrijke uitgangspunten bij deze systematiek zijn:

Eenduidigheid

Een transparante en éénduidige vergoedingssystematiek voor activiteiten binnen de Europese randvoorwaarden geeft zekerheid en houvast voor de toepassing in de praktijk. Geen maximumvergoeding per dienst, maar een maximale vergoeding voor afzonderlijke activiteiten en gebruiksbepalingen, transparant en zuiver gedifferentieerd naar omgevingsfactoren zoals grondsoort, grondgebruik, materieel en transporttijden.

Flexibiliteit

Er is voldoende ruimte voor maatwerk door de verscheidenheid aan clusters en de differentiatie van activiteiten naar doelstelling en omstandigheden binnen het cluster. Zo kan optimaal worden ingespeeld op specifieke beheersdoelstellingen en/of lokale omstandigheden mits in overeenstemming met de vergoedingssystematiek.

Jaarlijks kan de Catalogus worden geactualiseerd, op basis van veranderde omstandigheden, voortschrijdend inzicht of nieuwe clusters van initiatiefnemers. Ook is het mogelijk om jaarlijks te prijzen zoals ze in de Catalogus zijn opgenomen te actualiseren.

1.3. Hoe werkt de Catalogus?

De Catalogus is geen regeling. De Catalogus biedt overheden de juiste ingrediënten aan om "hun eigen diensten" via "hun eigen regelingen" in het veld te zetten.

Dat gebeurt in de eerste plaats door datgene te bieden waaraan de grootste behoefte bestaat: heldere en door de Europese Commissie (EC) goedgekeurde spelregels betreffende de vergoedingsmogelijkheden.

Een regeling dient in overeenstemming met de basisbeginselen van dienstverlening te zijn opgezet. Zo moet in lijn met het beginsel van "goed koopmanschap" de doelmatigheid en effectiviteit van groene en blauwe diensten controleerbaar en verifieerbaar zijn. Het is aan de overheden (vragers) om de afstemming tussen de activiteiten en de beleidsdoelstellingen voor het landelijke gebied in een deugdelijke dienst en regeling te borgen. Ditzelfde geldt ook voor de toepassing naar aandachtsgebieden en de wijze waarop de afspraken met de dienstverleners gestalte krijgen.

Om in de praktijk de toepassing van diensten in overeenstemming met de Europese richtlijnen en normen te laten verlopen is, gekoppeld aan de Catalogus, een speciale applicatie ontwikkeld. Deze applicatie zorgt ervoor dat een dienst alleen kan worden samengesteld conform de eisen en richtlijnen vanuit het perspectief van staatssteun en plattelandsontwikkeling (al dan niet met cofinanciering vanuit het POP). De applicatie is te vinden op het Webportaal Natuur en Landschap, zie de weblink in paragraaf 6.2

1.4. Leeswijzer

Voor de grondgebruiker en overheid, geeft de Catalogus de ingrediënten waarmee binnen de (Europese) randvoorwaarden een door een overheid gevraagde dienst kan worden samengesteld en geleverd. De Europese kaders hiervoor staan vermeld in hoofdstuk 2. Voor de toetsing of het samen stellen van een dienst zijn zowel de clusters als de vergoedingssystematiek benodigd. In hoofdstuk 3 worden allereerst de clusters nader toegelicht, in hoofdstuk 4 volgt dan een toelichting op de vergoedingssystematiek. De handleiding in hoofdstuk 5 geeft concrete voorbeelden voor de toepassing. Het beheer van de Catalogus komt in het laatste hoofdstuk ter sprake.

De in deze notitie gebruikte termen en definities zijn nader omschreven in bijlage C.

2. Europese kaders

2.1. Inleiding

De Catalogus biedt de basis voor staatssteunverlening door provincies en andere overheden op het gebied van zogenoemde groene en blauwe dienstverlening. Daarbij gaat het om dienstverlening verricht door ondernemers op het gebied van natuur, landschap, waterbeheer en toegankelijkheid van het landelijke gebied.

De Catalogus bevat een lijst met activiteiten of werkzaamheden die aan de orde kunnen zijn bij de verlening van groene of blauwe diensten. Voor iedere activiteit kan op basis van een uitgewerkte rekensystematiek de bijbehorende maximum vergoeding worden bepaald. De catalogus dient als handboek voor provincies en andere overheden op grond waarvan zij via hun eigen instrumentarium pakketten kunnen samenstellen die voor subsidie in aanmerking komen.

In de fiche voor het plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 (POP3) wordt een koppeling gelegd met de Catalogus. De Catalogus wordt voor de onderdelen die door de EU worden gefinancierd als bijlage in de POP3 fiche opgenomen. De staatssteunregels zijn volledig van toepassing op de Catalogus. De Catalogus wordt door de Nederlandse overheid als steunmaatregel aangemeld bij de Europese Commissie overeenkomstig artikel 108 lid 3 VWEU. Nadat de Commissie de Catalogus heeft goedgekeurd, hoeft een overheid die een subsidiemaatregel uit de Catalogus toepast die betreffende maatregel niet meer bij de Commissie aan te melden.

2.2. Staatssteun

Steunmaatregelen dienen verenigbaar te zijn met de Europese gemeenschappelijke markt. De juridische instrumenten inzake staatssteun in de landbouwsector betreffen:

- Richtsnoeren van de Europese Unie voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden 2014-2020 (PbEU 2014, C 204/01);
- Verordening (EU) Nr. 702/2014 van de Commissie van 25 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU 2014, L 193/1). Dit is de zogenaamde Vrijstellingsverordening MKB Landbouw, ook wel Agricultural Block Exemption Regulation (ABER) genoemd;
- Verordening (EU) Nr. 1408/2013 van de Commissie van 18 december 2013 inzake de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun in de landbouwsector (PbEU 2013, L 352/9). Dit is de zogenaamde De-minimisvrijstelling Landbouwsector.

Steun voor activiteiten uit de Catalogus die geen invloed hebben op de landbouwsector mag ook staatssteunproof worden gemaakt op basis van andere steunkaders, zoals:

- Verordening (EU) Nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU 2014, L 187/1). Dit is de zogenaamde Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV);

- Verordening (EU) Nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun (PbEU 2013, L 352/1). Dit is de reguliere de-minimisvrijstelling;
- Communautaire richtsnoeren inzake staatssteun voor milieubescherming (PbEU 2008, C 82/1) en de AGVV. Dit is het Milieusteunkader.

2.3. Richtsnoeren staatssteun landbouwsector

In de richtsnoeren omschrijft de Commissie de voorwaarden en de criteria waaraan moet worden voldaan opdat steun voor de landbouw- en de bosbouwsector en voor plattelandsgebieden als verenigbaar met de interne markt wordt beschouwd.

Staatssteun om de economische ontwikkeling van de landbouw- en de bosbouwsector en van plattelandsgebieden te bevorderen is ingebed in het ruimere gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). In het kader van het GLB verleent de Unie financiële bijstand voor de landbouw- en de bosbouwsector en voor plattelandsgebieden. Aangezien de economische gevolgen van staatssteun niet anders zijn naargelang die steun (zelfs gedeeltelijk) door de Unie dan wel door een lidstaat alleen wordt gefinancierd, acht de Commissie het van belang dat het staatssteunbeleid in beginsel samenhang vertoont met het GLB. De Commissie houdt daarom bij de toepassing van de richtsnoeren rekening met de regels van het GLB (richtsnoer nr. 5).

Het GLB steunt op twee pijlers: de eerste pijler bestaat uit het markt- en prijsbeleid en de tweede pijler uit het plattelandsontwikkelingsbeleid. Onder de eerste pijler vallen de directe betalingen (hectarepremie, graasdierpremie). POP3 valt onder de tweede pijler. Onderstaand wordt ingegaan op de doorwerking van het GLB in het staatssteunbeleid.

Eerste pijler GLB

Landbouwbedrijven die een directe betaling willen ontvangen moeten voldoen aan randvoorwaarden voor goede landbouwpraktijk (cross compliance) en zijn verplicht vergroeningsmaatregelen te treffen. Cross compliance heeft betrekking op regels in verband met het milieu, de volksgezondheid, de gezondheid van dieren en planten en het dierenwelzijn, en op het in goede landbouw- en milieueconditie houden van landbouwgrond (GLMC). De vergroening van het GLB bestaat uit drie maatregelen: het behoud van blijvend grasland, de gewasdiversificatie op bouwland en de verplichting om 5% van het bouwland in te richten als ecologisch aandachtsgebied.

Cross compliance en verplichte vergroening vormen samen met de Nederlandse wetgeving een zogenaamde "baseline". Wat in de eerste pijler meetelt voor de verplichte vergroening, en daarmee tot de baseline behoort, mag vanwege het verbod op dubbele betaling in de tweede pijler niet nog eens worden vergoed. Alleen vergoedingen voor activiteiten en werkzaamheden boven het niveau van de baseline zijn toegestaan. In de richtsnoeren is dit als volgt geformuleerd (steun voor agro-milieu-klimaatverbintenissen, richtsnoer nr. 210):

"De steun mag enkel dienen voor vrijwillige verbintenissen die verder gaan dan de krachtens titel VI, hoofdstuk I, van Verordening (EU) nr. 1306/2013 vastgestelde toepasselijke dwingende normen, de krachtens artikel 4, lid 1, onder c), ii) en iii), van Verordening (EU) nr. 1307/2013 vastgestelde toepasselijke criteria en minimumactivi-

teiten en de toepasselijke minimumvereisten voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en andere toepasselijke dwingende voorschriften die bij nationaal recht zijn vastgesteld. Al deze dwingende normen, vereisten en voorschriften moeten in de aanmelding aan de Commissie worden opgenomen en omschreven.”

De baseline is opgenomen in bijlage A.

Tweede pijler GLB

Bij maatregelen betreffende plattelandontwikkeling wordt aangesloten bij de eisen uit Verordening (EU) Nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (ELFPO) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad (PbEU 2013, L 347/482).

De steun die wordt verleend op grond van Verordening nr. 1305/2013 is opgenomen in POP3. Bij deze steun past de Europese Unie het instrument van cofinanciering toe: de middelen van de Unie kunnen slechts worden benut door ook een aandeel nationaal te financieren. Voorts is aanvullende nationale financiering mogelijk. Dit betreft nationale financiering bovenop een gecofinancierde maatregel ('top-up'). De top-ups worden opgenomen in het plattelandontwikkelingsprogramma. Betalingen die worden gedaan op grond van en in overeenstemming met Verordening nr. 1305/2013 – dus op grond van een goedgekeurd POP – zijn toegestaan.

Nationale steun is toegestaan, indien wordt voldaan aan de voorwaarden en criteria zoals opgenomen in de richtsnoeren. Voor maatregelen voor plattelandontwikkeling sluiten de richtsnoeren inhoudelijk aan bij Verordening (EU) nr. 1305/2013. De voorgeschreven looptijd van een agro-milieu-klimaatverbintenis is vijf tot zeven jaar (richtsnoer 212) en is ontleend aan artikel 28 lid 5 van Verordening (EU) nr. 1305/2013. De te betalen steunbedragen (richtsnoer 228) zijn ontleend aan Bijlage II van genoemde verordening. De Catalogus is gerelateerd aan de mogelijkheden voor steun voor plattelandontwikkeling, zoals is verwoord in Verordening (EU) nr. 1305/2013. De verschillende clustergroepen zijn ingedeeld naar de verschillende Europese plattelandsprioriteiten (artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1305/2013). Zie hiervoor bijlage D.

2.4. Vrijstellingen landbouwsector

Steun die voldoet aan de in de vrijstellingsverordening genoemde voorwaarden wordt verenigbaar met de interne markt geacht. De steun hoeft in dat geval niet te worden aange-meld. Wel dient de Europese Commissie in kennis te worden gesteld van de steunverlening.

Verordening (EU) nr. 702/2014 (ABER) is onder meer van toepassing op onderstaande cate-gorieën steun:

- Steun ten behoeve van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (kmo's) die ac-tief zijn in de landbouwsector (art. 14-28)
- Steun voor kmo's in plattelandsgebieden die uit het ELFPO wordt gefinancierd of in de vorm van aanvullende nationale financiering bij dergelijke gefinancierde maat-regelen wordt verleend (art. 44-49)
- Steun voor investeringen voor de instandhouding van cultureel en natuurlijk erfgoed op landbouwbedrijven (art. 29)
- Steun voor onderzoek en ontwikkeling in de landbouw- en de bosbouwsector (art. 31)
- Steun voor de bosbouw (art 32-43)

2.5. De-minimis

Steun die voldoet aan de in de de-minimisverordening genoemde voorwaarden wordt geacht geen staatssteun te zijn als bedoeld in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun. Melding, kennisgeving en rapportage aan de Europese Commissie zijn dan ook niet vereist.

Reguliere de-minimis

Verordening (EU) Nr. 1407/2013 is van toepassing op steun die aan ondernemingen wordt verleend in alle sectoren, met uitzondering van landbouw en visserij. Het totale bedrag aan de-minimissteun dat per lidstaat aan één onderneming wordt verleend, mag niet hoger zijn dan € 200.000 over een periode van drie belastingjaren.

Landbouw de-minimis

Verordening (EU) Nr. 1408/2013 is van toepassing op steun die wordt verleend aan onder-nemingen die actief zijn in de primaire productie van landbouwproducten. Het totale bedrag aan de-minimissteun dat per lidstaat aan één onderneming wordt verleend, mag niet hoger zijn dan € 15.000 over een periode van drie belastingjaren. Het totale bedrag van de aan al-le bedrijven over een periode van drie jaar verleende steun is maximaal € 254.330, =.

3. Clusterindeling maakt maatwerk groenblauwe diensten mogelijk

Vragers (overheden) en aanbieders van groene en blauwe diensten willen in kunnen spelen op lokale omstandigheden en beleidsdoelstellingen. Die verscheidenheid kan tot uitdrukking komen in een andere onderhoudsfrequentie, een andere combinatie van werkzaamheden, ander materieel, of een ander bouwplan. Om dit maatwerk mogelijk te maken is in de Catalogus gekozen voor een clusterindeling van activiteiten en bepalingen.

Een **cluster** is een ruimtelijk afgebakende eenheid. Per cluster zijn activiteiten, bepalingen en voorschriften opgenomen waarmee de beheerdoelstelling kan worden behaald. De beschrijving van het cluster bevat voor aanleg, onderhoud en de inzet van grond de verwijzing naar de vergoedingsgrondslag en het desbetreffende onderdeel van de vergoedingsdifferentiatie (bijlagen E en G).

Ter verduidelijking onderstaand praktijkvoorbeeld voor het *Cluster Akkerranden*:

Op akkerranden blijken, afhankelijk van locatie en doelstelling, diverse accenten in het beheer te worden gelegd: vogelsoorten, vlinders, akkerflora of het milieuaspect. In de Catalogus is het cluster akkerrand beschreven naar aard en bovengenoemde beheerdoelstelling, het bevat de activiteiten en basisvoorschriften voor inrichting en beheer, evenals eventuele gebruiksbepalingen voor de inzet van grond (bv. het creëren van een foerageergebied). Op basis van deze activiteiten en bepalingen kan dan door maatwerk de "groene dienst akkerrand voor die specifieke locatie of doelstelling worden opgesteld. Het gaat dan bijvoorbeeld om de frequentie van het maaien, maatvoering en het al of niet inzetten van grond.

4. Vergoedingen

4.1. Grondbeginselen

De vergoedingssystematiek voor dienstverlening is gebaseerd op de beginselen van het plattelandontwikkelingsbeleid en de relevante wetgeving op Europees en (inter)nationaal niveau. Het betreft de navolgende basisbeginselen.

1. *Uitsluitend en alleen betalen voor inspanningen die verder gaan dan wat wettelijk verplicht is en in normen is vastgelegd (Base-line)*. Het betreft zowel de cross compliance vereisten, als de minimumeisen voor gebruik van mest en gewasbeschermingsmiddelen, als verplichte vergroening, als andere relevante verplichte eisen vanuit de Nederlandse wetgeving;
2. *Uitsluitend en alleen betalen voor iets dat niet kosteloos kan worden geleverd*. Betalingen zijn alleen gerechtvaardigd wanneer dit nodig is om levering van publieke diensten te bevorderen (ten behoeve van de samenleving) en wanneer dit dus niet aan de markt kan worden overgelaten;
3. *Weten waarvoor betaald wordt (goed koopmanschap)*. Clusters moeten op de juiste wijze worden opgezet, zowel wat betreft doeleinden als de uitvoering ervan, ze moeten verificerbaar en controleerbaar zijn.
4. *Steun voor de één mag de ander niet schaden (geen concurrentievervalsing)*. Maximumbedragen voor overheidssteun genoemd in relevante verordeningen gelden voor alle clusters op het vlak van plattelandontwikkeling, ongeacht of de bron zich op nationaal of internationaal niveau bevindt.

Vergoedingen voor diensten dienen op grond van deze principes gestalte te krijgen. Dat betekent dat de in deze Catalogus genoemde vergoedingen zijn gebaseerd op het betalen voor extra kosten (dus ook extra arbeid), gedeelde inkomsten en reële transactiekosten die het gevolg zijn van de uitvoering van de cluster, waarbij ook eventuele baten moeten worden verdisconteerd.

De vergoedingen voor de werkzaamheden of gebruiksbepalingen in deze Catalogus moeten, met inachtneming van de plafonds die voor steun zijn opgenomen in de bijlage II bij Verordening 1305/2013 inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling worden gezien als maximaal toelaatbaar. De uiteindelijke vergoeding voor een dienst wordt bepaald door de regelingseigenaar en kan dus lager liggen, maar voldoet aan het in Verordening 1305/2013 genoemde plafond voor de desbetreffende dienst.

In het algemeen geldt dat een op de Catalogus gebaseerde dienst die door een landbouwer wordt uitgevoerd en waarbij de vergoeding gebaseerd is op gedeelde inkomsten en gemaakte extra kosten niet tevens kan worden vergoed – of kan worden gecumuleerd – met steun uit andere lokale, regionale, nationale of communautaire regelingen die kosten voor dezelfde dienst subsidieert.

Bovendien geldt ten aanzien van de zogenaamde derogatiebedrijven¹ dat geen vergoeding wordt verstrekt voor bemestingsniveaus die lager zijn dan het toegestane derogatieniveau (230 kg N/ha of 250 kg N/ha) maar hoger dan het standaardniveau 170 kgN/ha.

□

¹ Als bedoeld in 2014/291/EU: Uitvoeringsbesluit van de Commissie van 16 mei 2014 tot verlening van een door Nederland gevraagde derogatie op grond van Richtlijn 91/676/EEG van de Raad inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (*Pb EU* 2014, L 148/88-94).

4.2. Vergoedingssystematiek

Bij de uitvoering van een cluster wordt primair onderscheid gemaakt naar "aanleg", "onderhoud", en de "inzet van grond". Deze onderdelen zijn te relateren aan de vergoedingsgrondslagen voor langjarige dienstverlening (verbintenissen van 5-7 jaar):

- investeringen (aanleg)
- extra kosten (onderhoud, maar ook monitoring, professionalisering en organisatie)
- inkomstenderving (inzet van grond: opbrengstderving/ waardedaling)
- transactiekosten (bijkomende kosten)
- baten (eventuele inkomsten)

Op de genoemde onderdelen "aanleg", "onderhoud" en de "inzet van grond" is sprake van een differentiatie naar afzonderlijke werkzaamheden en bepalingen met ieder een eigen maximale vergoeding. Deze gedifferentieerde onderverdeling biedt de ruimte om in te kunnen spelen op lokale omstandigheden en specifieke arbeidshandelingen die voor een cluster nodig worden geacht.

Gerangschikt naar de eerdergenoemde grondslagen voor dienstverlening, wordt de vergoedingssystematiek op uitgangspunten in de navolgende paragrafen toegelicht. Aangezien tijdnormen, prijzen en uurtarieven daarbij een prominente plaats innemen, wordt allereerst verwezen naar box 2.

Box 1 Tijdnormen, prijzen en uurtarieven

De tijdnormen en de machines die bij de verschillende maatregelen worden gebruikt zijn ontleend aan het normenboek Bos en Natuur WUR Alterra 2014.. De kosten van arbeid zijn de kosten van een medewerker MBO uit dit normenboek. Tevens is dit gelijk aan de kosten arbeid exclusief BTW voor het gebruik maken van de bedrijfsverzorgingsdienst. Bij landbouwkundige activiteiten wordt voor de inzet van machines ook uitgegaan van de KWIN-veehouderij 2014. De machinekosten zijn de berekende kosten bij onderling gebruik van machines inclusief brandstofkosten. Jaarlijks worden de prijzen geactualiseerd. In bijlage L zijn de maatregelen uitgewerkt en samengevat in bijlage E. Voor de berekening van de opbrengstderving op bouwlanden is de KWIN AGV 2012 toegepast. (KWIN-AGV staat voor Kwantitatieve Informatie voor de Akkerbouw en de Vollegrondgroente teelt). De inkomstdervingen zijn weergegeven in bijlage M. Deze bouwt voort op de systematiek ontwikkelt voor Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL) 2010 . De rekenregels zijn vastgelegd in bijlage 12 POP 2 van Nederland. Deze rekenregels zijn overgenomen in deze herziene Catalogus. Voor graslanden wordt gebruik gemaakt van de berekeningen van de "Werkgroep onderbouwingsgebruiksnormen", waarin de onderzoeksinstituten Alterra, Plant Research International en Animal Sciences Group vertegenwoordigd waren. De in deze Catalogus genoemde prijzen voor maatregelen zijn exclusief BTW. De inkomstdervingen zijn inclusief BTW.

4.3. Investerings

4.3.1. Aanleg

Inrichtingswerkzaamheden dienen in de regelingen altijd te worden gecombineerd met onderhoud. Er kan dus niet alleen een vergoeding voor aanleg worden toegekend. De aanleg wordt vergoed op basis van werkelijke kosten. De dienstverlener zal een begroting of meervoudige offerte moeten overleggen. Inboet, al dan niet meerjarig, kan hierin worden meegenomen.

In beide gevallen worden (plant)materialen vergoed op basis van een gespecificeerde factuur. Box 2 illustreert de vergoedingsberekening voor aanleg op clusterniveau.

Box 2 Vergoedingsberekening Cluster – Aanleg

1. Inrichtingskosten	Arbeid (werkelijke kosten)	A
	Machines (werkelijke kosten)	B
	<u>Materialen (werkelijke kosten)</u>	C+
	<i>Subtotaal</i>	D
2. Plankosten	Opstellen plan	E (10% van D)
	Maken bestek	F (5% van D+E)+
	<i>Subtotaal</i>	H
	Totaal	Aanleg (D+H)

Begroting

Van een begroting is veelal sprake bij aanleg van landschapselementen en randen (kleinschalige maatregelen (clusters)). De ingediende begroting zal door de uitvoeringsorganisatie van de regelingseigenaar worden getoetst aan de in paragraaf 4.8 genoemde bronnen voor tijdnormen, prijzen en uurtarieven. Op basis van deze begroting wordt de beschikking verleend.

Offerte

In geval van maatwerk zoals bij de clusters met een natuurdoelstelling (o.a. bos, moeras), is veelal sprake van uitbesteding (loonwerker) op basis van een offerte. In geval van uitbesteding dient een dienstverlener voor de uitvoering van de werkzaamheden offerte op te vragen bij drie daartoe geschikt geachte bedrijven. Na goedkeuring van de offerte wordt de vergoeding uitgekeerd op basis van de werkelijke kosten binnen het maximaal op grond van de Catalogus goed te keuren bedrag. Na aanleg zal de begunstigde een overzicht van de werkelijk gemaakte kosten aan de uitvoeringsorganisatie moeten overleggen. Op basis van dit overzicht en facturen (materiaal) wordt de vergoeding definitief vastgesteld en uitgekeerd. Ingeval sprake is van uitbesteding van werkzaamheden door de begunstigde, kunnen – afhankelijk van de hoogte van de verleende subsidie – de voorschriften van richtlijn 2004/18/EG van toepassing zijn: dit betreft met name artikel 8 van die richtlijn, welk artikel voorschriften stelt bij de plaatsing van opdrachten die voor meer dan 50% door de aanbestedende diensten worden gesubsidieerd. In dergelijke situaties dienen betreffende voorschriften derhalve als subsidievoorwaarden te worden opgenomen. Indien de genoemde richtlijn niet van toepassing is, dient als subsidievoorwaarde te worden opgenomen dat bij de aanbesteding instanties die de werkzaamheden kunnen uitvoeren op een open en transparante wijze worden geselecteerd zonder dat daarbij sprake is van discriminatie. De vergoedingsberekening indien uitbesteding aan de orde is betreft het offerte bedrag. Indien een deelnemer zelfstandig de aanleg ter hand neemt kan de vergoeding worden opgebouwd uit de plankosten (opstellen plan en bestekkosten) en de inrichtingskosten (arbeidskosten, machinekosten en materiaal kosten). Afrekening vindt plaats op basis van de werkelijke kosten.

4.4. Onderhoud

De vergoeding is gebaseerd op de voor de activiteit benodigde tijd, met onderscheid naar arbeid en benodigd materieel (machines) per eenheid (oppervlakte, stuks of lengte-eenheid). Om op transparante wijze in te kunnen spelen op regionale omstandigheden en verschillen, worden sommige werkzaamheden verdergaand gedifferentieerd, naar bijvoorbeeld bedekkingsgraad of stamdikte en worden bijzondere werkzaamheden of kostenposten zoals transport apart onderscheiden. De gepresenteerde maximumvergoeding voor de verschillende werkzaamheden komt tot stand door de benodigde tijd per eenheid te vermenigvuldigen met de eerdergenoemde te hanteren uurtarieven. In bijlage L is de onderbouwing van de vergoeding van alle maatregelen die kunnen voorkomen bij het beheer van natuur en landschap opgenomen. In het geval van onderhoud aan objecten en voorzieningen betreft de maximumvergoeding een standaard uurprijs inclusief materialen, overeenkomstig de CAO's van de betrokken vaklieden (Lt.14). Deze bedragen zijn in bijlage E opgenomen. Gestandaardiseerde eenheidsprijzen voor onderhoud aan objecten en voorzieningen blijken hier niet mogelijk.

Bij de berekening van de maximumvergoedingen is uitgegaan van materieel dat voor het type activiteit voor de hand ligt. Gebruik van dat type materieel wordt echter niet verplicht gesteld, wel is de daarop gebaseerde maximumvergoeding bindend.

De kosten voor benodigde materialen zoals bijvoorbeeld zaadmengsels, maar bijvoorbeeld ook een "wildredder", of bijkomende kosten zoals voor het storten van maaisel of snoeiafval zullen door de regelingseigenaar nader moeten worden bepaald en in de uiteindelijke dienst met bijbehorende vergoeding moeten worden opgenomen. De regelingseigenaar zal daartoe de benodigde hoeveelheid moeten berekenen en onderbouwen. Box 3 illustreert de vergoedingsberekening voor onderhoud op clusterniveau.

Box 3 Vergoedingsberekening Cluster _ onderhoud

1.	Uitvoering	Verschillende werkzaamheden	A1 A2 A3
2.	Inventarisatiewerkzaamheden (optioneel)	Materiaal (werkelijke kosten) <u>Individuele basis</u>	B C +
		<i>Subtotaal</i>	D
3.	Inkomsten (optioneel)	<u>Eventuele inkomsten uit bijproducten</u>	E - / -
		<i>Subtotaal</i>	F (D-E)
4.	Transactiekosten	<u>Maximaal 20% van G</u>	G
	Totaal		Onderhoud (F+G)

4.4.1. Rapportage

Er wordt onderscheid gemaakt naar twee soorten rapportagewerkzaamheden die direct aan het beheer zijn toe te schrijven:

- door individuen;
- door collectieven.

De hier bedoelde rapportagewerkzaamheden zijn een voorwaarde om voor vergoeding in aanmerking te komen. De rapportage is direct gekoppeld aan het door de dienstverlener uit te voeren beheer. Van rapportagewerkzaamheden door collectieven is sprake in het geval

van georganiseerd natuurbeheer (weidevogel- en botanische beheer, bosbeheer). Samenwerkingsverbanden, vaak agrarische natuurverenigingen of bosgroepen, worden gestimuleerd verschillende beheersaspecten te organiseren en te professionaliseren. Het op effectieve wijze, bijvoorbeeld volgens de SOVON-richtlijnen (weidevogelbeheer), gezamenlijk rapporteren van een groot areaal is één van die aspecten.

4.4.2. *Professionalisering*

Dienstverleners kunnen worden gestimuleerd om zich verder in de verschillende aspecten van het agrarisch en particulier beheer te bekwamen. De kosten voor het volgen van trainingen en cursussen kunnen op individuele basis worden vergoed. Hiervoor is een aparte cluster "professionalisering" opgenomen (bijlage D).

Ten behoeve van de professionalisering worden samenwerkingsverbanden gestimuleerd om de verschillende beheersaspecten (kennisbevordering, samenwerking, promotie, administratie) te organiseren. Ook deze kosten kunnen worden vergoed.

4.5. **Inkomstenderving**

4.5.1. *Inzet van grond*

De vergoeding voor de "inzet van grond" vindt in beginsel plaats op basis van opbrengstderiving of waardedaling. Een vergoeding voor de inzet van grond mag alleen worden uitgekeerd indien het een nieuw aan te leggen element betreft. Voor bestaande elementen mag geen vergoeding voor de inzet van grond worden toegekend. De vorm is afhankelijk van het onomkeerbare karakter van de cluster (functieverandering):

- a. opbrengstderiving: indien de primaire landbouwkundige productie op de betrokken grond als gevolg van de cluster wordt beperkt of tijdelijk wordt opgeheven;
- b. waardedaling: indien niet alleen de landbouwkundige productie op de betrokken grond wordt opgeheven, maar ook de functie onomkeerbaar wordt omgezet overeenkomstig de doelstelling (natuur, landschap, water, cultuurhistorie) en er geen landbouwkundige productie meer kan plaatsvinden.

4.5.2. *Opbrengstderiving*

Voor clusters die plaatsvinden op gronden die (op termijn) in landbouwkundige productie blijven, is de hoogte van de vergoeding voor de inzet van de grond gerelateerd aan de verminderde productie als gevolg van de uitvoering van de cluster, en de daaruit voortvloeiende inkomstenderving. Het betreft de volgende typen clusters:

- vlakdekkende clusters op gras- en bouwland, zoals de botanische- en de (weide)vogelgraslanden;
- randen langs landbouwpercelen, zoals akker- en graslandranden, de milieuranden en zomen;
- opgaande begroeiingen (landschapselementen), indien de keuze is gemaakt om na afloop van de overeenkomst de grond weer in landbouwproductie te nemen.

De opbrengstderiving, die de uitvoering van een cluster met zich meebrengt, is de resultante van één van de volgende gebruiksbepalingen, met een eventueel onderscheid naar het huidige grondgebruik (grasland, bouwland) en de grondsoort:

- optimaliseren broed- en opgroeimogelijkheden;
- creëren nat biotoop;
- creëren foerageergebied;
- verschralen;
- extensiveren landbouwkundige productie;
- uit primaire landbouwkundige productie.

De gebruiksbe­palin­gen in het cluster hebben betrekking op de inzet van grond. Iedere be­palin­ging staat voor een aantal vereisten, zoals bijvoorbeeld een “uitgestelde maaidatum” en “niet mogen bemesten”. Het gevolg is een gecombineerd effect op de productie en de hoogte van de vergoeding. Box 4 illustreert de vergoedingsberekening op clusterniveau voor de inzet van grond in geval van opbrengstderving.

De Catalogus voorziet in de mogelijkheid om de opbrengstderving af te stemmen op een (regionaal) bouwplan. Op het moment dat een regio een eigen bouwplan voordraagt, kan de bijbehorende opbrengstderving en maximum vergoeding worden doorgerekend, mits het bouwplan is onderbouwd met harde data van onafhankelijke onderzoeksinstituten. De gebruiksbe­palin­gen met de bijbehorende maximumvergoedingen worden nader toege­licht in bijlage M en zijn samengevat in bijlage G. Indien van toepassing wordt in de cluster­beschrijvingen (bijlage D) verwezen naar de mogelijke gebruiksbe­palin­gen. De uiteindelijke keuze voor een bepaling is afhankelijk van de specifieke doelstelling van het cluster.

Box 4 Vergoedingsberekening Cluster – inzet van grond (opbrengstderving)

1.	Opbrengstderving	Naar gebruiksbe­palin­gen	A
2.	Transactiekosten	<u>Maximaal 20% van A</u>	B +
	Totaal		Grond (A+B)

4.5.3. *Waardedaling*

Voor clusters die een functieverandering met zich meebrengen en ook als zodanig zijn “zeker gesteld” (planologisch én notarieel), betreft de vergoeding voor de inzet van de betrokken grond de waardedaling die het gevolg is van die omzetting naar een andere functie. De bepaling van de daadwerkelijke grondwaardedaling geschiedt op basis van taxatie, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke restwaarde na omzetting. Deze is afhankelijk van de doelstelling (natuur, landschap, water) of zelfs het type “natuur” (bijlage N). Een regelingseigenaar kan afhankelijk van de cluster besluiten om de taxatie op perceelsniveau te laten plaatsvinden, dan wel te werken met een getaxeerde gemiddelde grondprijs voor de regio (Individuele taxatie resulteert namelijk in extreem hoge uitvoeringskosten ten opzichte van de veelal kleinschalige uitvoering van clusters).

In bijlage N is aangegeven op welke wijze de bepaling van de waardedaling plaatsvindt. Daarnaast is ook aangegeven op welke manier de handhavingsmaatregelen volgens de Europese Commissie moet worden ingevuld voor deze vergoedingen.

De vorm waarin de vergoeding voor de inzet van grond wordt uitgekeerd: éénmalige bijdrage, evenredige jaarlijkse deelbetalingen over een vastgestelde periode, dan wel als (erf)pachtvergoeding staat de regelingseigenaar vrij. In alle gevallen mag de vergoeding echter niet hoger zijn dat de maximumvergoeding gebaseerd op de getaxeerde waardedaling. Box 5 illustreert de vergoedingsberekening op clusterniveau voor de inzet van grond in geval van waardedaling.

Box 5 Vergoedingsberekening Cluster – inzet van grond (waardedaling)

1.	Waardedaling	Taxatie (perceel/ regionaal)	A
2.	Transactiekosten	<u>Maximaal 20% van A</u>	B +
	Totaal		Grond (A+B)

4.6. Transactiekosten

Ingevolge de nieuwe Kaderverordening Plattelandsontwikkeling (Lt.6) is het mogelijk om *transactiekosten* te vergoeden voor de onderhoudswerkzaamheden en de inzet van grond tot een maximumpercentage van 20%. Transactiekosten zijn kosten die worden veroorzaakt door voornemen om een verbintenis aan te gaan (zie punt 55 van de Communautaire richtsnoeren voor staatssteun in de Landbouw- en de Bosbouwsector 2007-2013). Ingevolge artikel 28, zesde lid, van verordening (EG) wordt onder transactiekosten verstaan de met het laten plaatsvinden van de transactie gemoeide kosten die niet rechtstreeks zijn te rekenen tot de uitvoeringskosten van de verbintenis waarop zij betrekking hebben. In de Nederlandse invulling worden de volgende kostenposten onder transactiekosten opgevoerd:

- a) het verzamelen van informatie over de subsidieregeling, de mogelijkheid om beheers- en landschapspakketten af te sluiten, verkennen van inpassingsmogelijkheden in het bedrijf etc.
- b) mondeling en schriftelijk overleg met de overheidsinstanties
- c) het invullen van formulieren (aanvraagformulieren, vergunningen etc.)

Al deze kostenposten worden niet gemaakt door bedrijven die geen agromilieuverbintenissen afsluiten of verlengen. De transactiekosten bedragen maximaal 20 % van de van de premie die voor de agromilieue- en klimaatverbintenissen wordt betaald. Het is de vergoeding van de extra uren die een ondernemer moet besteden aan transactie en de kosten voor het inhuren van een expert.

4.7. Baten

Naast kosten dient bij de opbouw van de vergoeding ook rekening te worden gehouden met de eventuele baten of inkomsten. In het geval van opbrengstderving wordt daarom niet alleen rekening gehouden met de verminderde inkomsten uit productie als gevolg van de uitvoering van het cluster, maar ook met eventuele besparingen die het gevolg zijn van het niet toepassen van bijvoorbeeld kunstmest of chemische bestrijdingsmiddelen. Indien sprake is van een *beperkte landbouwkundige productie*, dan zijn genoemde baten reeds verrekend in de vergoeding voor opbrengstderving. Bij het *volledig uit landbouwkundige productie nemen* en bij *onderhoudswerkzaamheden* kan ook sprake zijn van inkomsten. De regelingseigenaar dient zelf deze inkomsten te betrekken en te verrekenen in de totale vergoeding voor de dienst.

Indien grond uit productie genomen wordt en de deelnemer een vergoeding voor de vermindering van de waarde van de grond krijgt dienen alle werkzaamheden te geschieden vanuit de natuurbeheersfunctie. In dat geval kunnen er beperkte baten zijn bv. ingeval een restproduct geoogst wordt bij de uitvoering van het natuurbeheer van deze natuurterreinen. Deze baten dienen verrekend te worden met de kosten van het beheer.

4.8. Bronnen voor bepalen tarieven

Voor het bepalen van de normen is gebruik gemaakt van onafhankelijke bronnen:

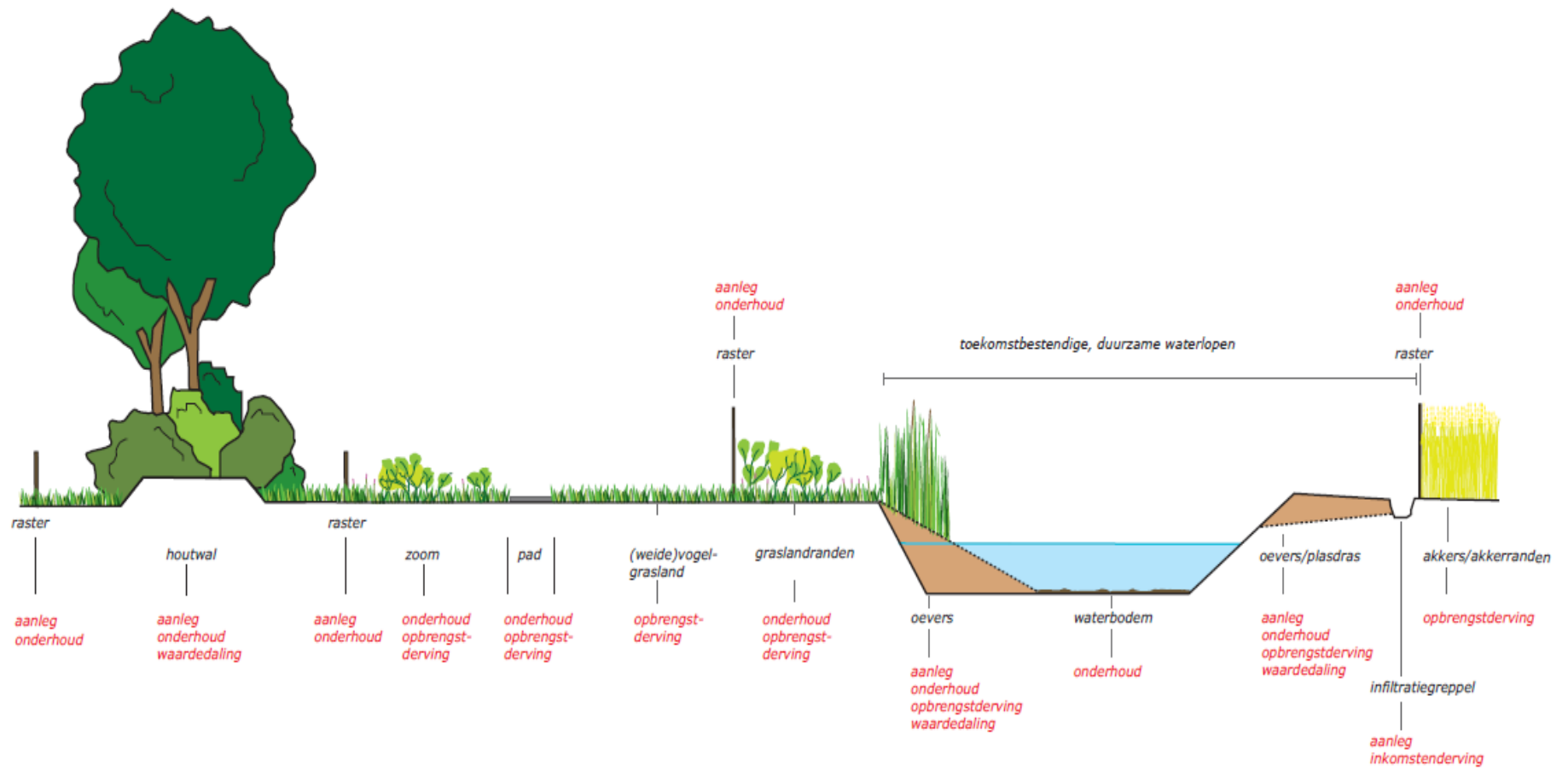
- Animal Sciences Group Wageningen UR, Kwantitatieve Informatie Veehouderij 2013.
- KWIN/AGV 2012; Kwantitatieve informatie Praktijkonderzoek voor akkerbouwgewassen en Groenteteelt in de vollegrond
- WUR/LEI Landbouw Economisch Instituut, Centrum voor Economische Informatie (voor KVEM prijs en kunstmestprijs)
- Kwantitatieve Informatie (KWIN), Akkerbouw en Vollegrondsgroenteteelt 2009
- CAO's Bedrijfsverzorging, (bos)Bouw, HBA (Hoofd Bedrijfschap Ambachten), Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf
- PRI/WUR rapport 79: Gebruiksnormen bij verschillende landbouwkundige en milieukundige uitgangspunten.
- Normenboek Bos en Natuur Alterra 2014.
- Actualisatie berekeningen Boeren voor Natuur, rapport 163. Livestock Research, WUR, 2013
- Schadeberekening graslandinundatie op melkveebedrijven, rapport 700. Livestock Research, WUR, 2013

5. Handleiding

De eigenaar van een bestaande regeling vindt zijn diensten niet één op één terug in deze Catalogus, net zo goed als dat een initiatiefnemer geen kant en klare dienst aantreft. Een regelingseigenaar kan zijn dienst echter wel toetsen op de gedifferentieerde vergoedingssystematiek en ook een initiatiefnemer kan met behulp van de Catalogus een dienst samenstellen. Dit hoofdstuk vormt een handleiding voor de toepassing van de Catalogus in de praktijk. In alle gevallen geldt dat de vrager van de groenblauwe dienst in de eigen regeling precies omschrijft wat de doelstelling van de dienst is, op welke dier- of plantensoort deze is afgestemd, aan welke maatvoering het element of object moet voldoen, welke werkzaamheden van toepassing zijn, met welke frequentie en wat dus de hoogte van de vergoeding is. De hoogte van die vergoeding moet te allen tijden reëel zijn, gebaseerd op de werkelijk te maken kosten, en afgestemd op de lokale omstandigheden. Er mag dus in geen geval sprake zijn van het simpelweg overnemen van de maximale vergoedingen. Dit is ook niet verstandig omdat het de beoogde marktwerking (vraag en aanbod) tegenwerkt.

5.1. Algemene richtlijn

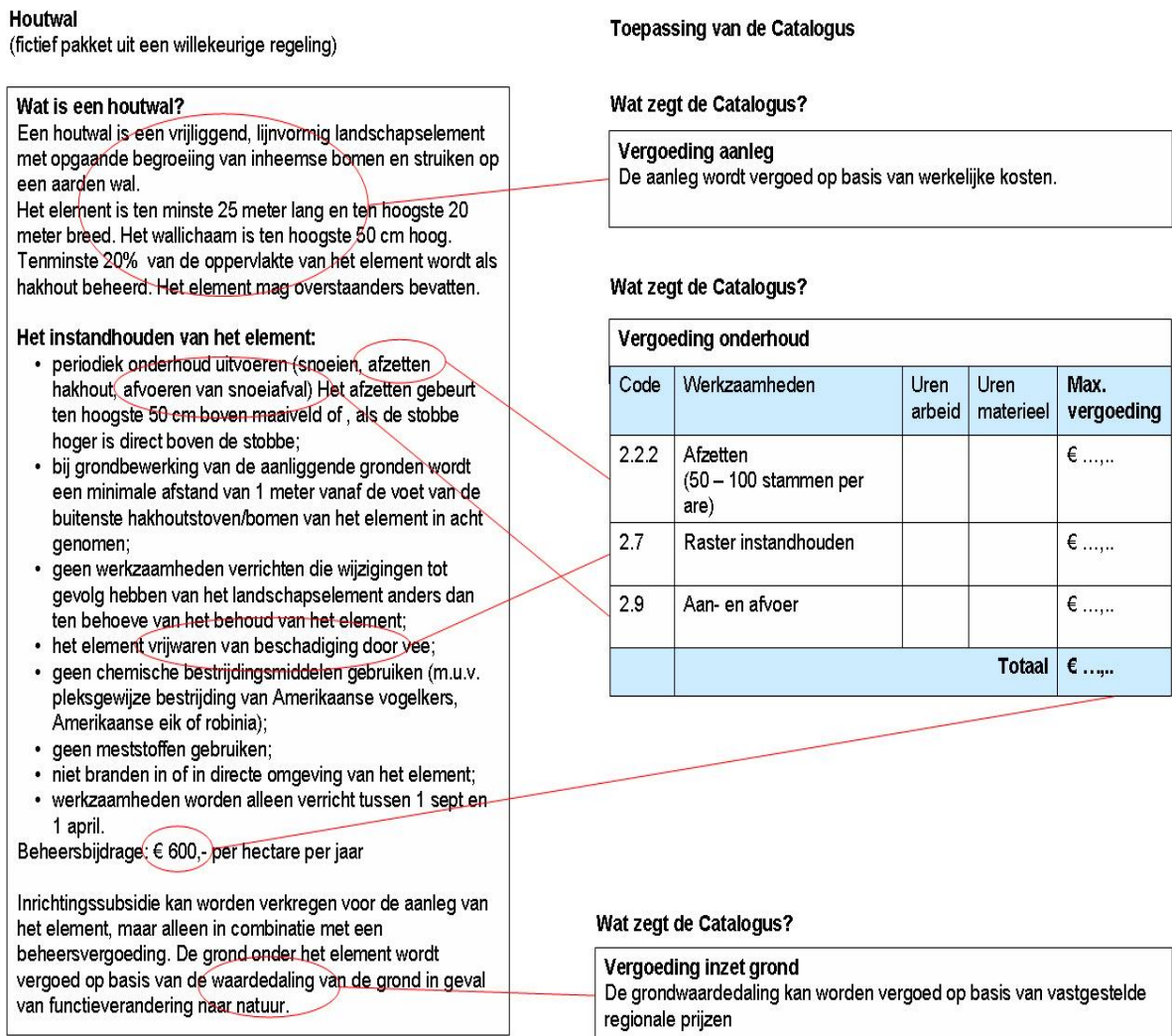
Uitgangspunt voor het toepassen van de Catalogus is het ruimtelijk scheiden van clusters. Deze kunnen naast elkaar voorkomen, maar niet op elkaar. Zo dienen randinvloeden (schaduwwerking) van opgaande beplantingen op nabijgelegen landbouwgronden niet in de vergoeding van de cluster "houtwal" te worden betrokken, maar via bijvoorbeeld de cluster "zoom" te worden ondervangen. Een strikte scheiding van clusters naar het daadwerkelijke ruimtebeslag voorkomt zo een ongewenste stapeling of interferentie van vergoedingen. Dit algemene principe wordt geïllustreerd aan de hand van een voorbeeld (figuur 1.).

Figuur 1. Ruimtelijke toepassing vergoedingsgrondslagen voor clusters: houtwal, zoom, recreatief medegebruik botanische graslanden, oevers, waterbodem, oevers/plasdras, infiltratiegreppel en akkerranden

5.2. Eigen dienst toetsen

De Catalogus gaat uit van uitgesplitste activiteiten en bepalingen. Een regelingseigenaar kan zijn gevraagde dienst toetsen door de vergoedingen op de onderdelen aanleg, onderhoud, inzet van grond te vergelijken met de afzonderlijke activiteiten, bepalingen en bijbehorende maximumvergoedingen in de Catalogus. Bij een te hoog gebleken eigen vergoeding kan deze nu zelf worden herberekend en aangepast. Figuur 2 illustreert deze werkwijze.

Figuur 2. Werkwijze voor toetsing van cluster aan de Catalogus

5.3. Eigen dienst samenstellen

Iedere regelingseigenaar kan met behulp van de activiteiten en bepalingen uit de Catalogus zijn eigen dienst met bijbehorende vergoeding(en) samenstellen. De clusterbeschrijvingen (bijlage D) zijn hiervoor de eerste ingang, waarna de dienst stapsgewijs tot stand komt:

1. Uitgaande van de specifieke doelstelling en de locale omstandigheden worden de benodigde werkzaamheden (aanleg/ onderhoud), en de eventuele bepaling (opbrengst-deriving) geselecteerd;
2. Bij de werkzaamheden wordt indien sprake is van een nadere categorisering naar bijvoorbeeld stamdikte, ook een passende keuze gemaakt;
3. De vergoedingen voor aanleg, onderhoud en/ of de inzet van grond worden in overeenstemming met hoofdstuk 3 van de Catalogus afzonderlijk opgebouwd, dus binnen de vastgestelde maxima;
4. Afhankelijk van de wensen van de regelingseigenaar wordt binnen die maximale vergoedingen (bijlage E en G) de vergoeding nader vastgesteld.

In de handreiking die voor regelingseigenaren is opgesteld, (zie webportaal Natuur en Landschap in paragraaf 6.2) zijn de vereisten opgenomen om de "eigen cluster" in een dienstige vorm te gieten, waarbij gedacht moet worden aan:

- vermelden van de frequentie waarmee werkzaamheden plaatsvinden
- aanduiden van de maatvoering (minimale/ maximale lengte, breedte, oppervlak)
- overige niet aan de vergoeding gerelateerde voorschriften

De als zodanig vormgegeven dienst kan vervolgens worden opgenomen in een (bestaande) regeling. Die regeling maakt duidelijk, waar, hoe en onder welke voorwaarden genoemde dienst wordt gevraagd, welke concrete vergoeding de vrager daartegenover stelt en hoe de doelmatigheid ervan wordt gecontroleerd. De hierboven beschreven werkwijze wordt nader uiteengezet in de handreiking.

5.4. Eigen dienst aanmelden

Nadat dienst is opgenomen in een regeling dient de regelingseigenaar deze regeling aan te melden bij het IPO (Interprovinciaal Overleg). Zij vervult de loketfunctie voor regelingseigenaren en initiatiefnemers met betrekking tot de feitelijke toepassing van de Catalogus (zie paragraaf 6.1 Organisatie).

6. Beheer

6.1. Organisatie

Interprovinciaal Overleg: Het IPO is primair verantwoordelijk voor het beheer van de Catalogus. Zij heeft de volgende taken en verantwoordelijkheden:

1. loket voor regelingseigenaren en initiatiefnemers met betrekking tot de feitelijke toepassing van de Catalogus;
2. inventariseren en verwerken van aanmeldingen voor nieuwe diensten: werkzaamheden (differentiaties) en gebruiksbepalingen tot een nieuwe editie;
3. loket voor de Europese Commissie betreffende de actualisatie van de Catalogus.

6.2. Toegankelijkheid

Het bestaan en de functie van de Catalogus worden breed gecommuniceerd. Daarvoor is een website voor de Catalogus ontwikkeld:

<http://www.portaalnatuurenlanschap.nl/themas/catalogus-groenblauwe-diensten/overzicht/>. De handreiking voor het samenstellen van een dienst is via deze website bereikbaar. Op deze website en via de communicatiekanalen van het Ministerie van EZ, individuele provincies en betrokken maatschappelijke organisaties wordt ook doorverwezen naar het IPO en de eerdergenoemde beheersorganisatie. Hier kan ook onderhavige Catalogus digitaal (met menu structuur) of analoog worden verkregen.

6.3. Actualisatie Catalogus

De Catalogus kan jaarlijks worden herzien. Voor deze jaarlijkse herziening is het gewenst dat de tarieven van arbeid en machines aangepast worden aan de actualiteit in de markt. De maximumvergoedingen (bijlagen E en G) kunnen jaarlijks worden geactualiseerd op basis van afspraken met WUR. Een herziening van de Catalogus kan ook voortkomen uit een wijziging van de relevante dwingende normen of minimumeisen voor het gebruik van meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen en/of andere relevante dwingende eisen voortkomend uit Europese en nationale wetgeving (baseline/cross compliance).

De Catalogus is ook een belangrijke bron van informatie en contacten. Het biedt mogelijkheden om goede ervaringen te kopiëren en te leren van de (minder) succesvolle initiatieven. Het wiel hoeft niet meer opnieuw te worden uitgevonden. Voorziet de Catalogus nog niet in een bepaalde behoefte, dan bestaat uiteraard de mogelijkheid om clusters (bijlage D), gebruiksbepalingen of werkzaamheden die in die behoeften voorzien toe te voegen. Een belangrijk voordeel is dat dit leidt tot een betere onderlinge afstemming en coördinatie, wat tijd en geld bespaart bij de ontwikkeling en toepassing van diensten.

De nieuwe Catalogus wordt in conceptvorm ter toetsing aan de EC voorgelegd en besproken. Na goedkeuring wordt een nieuwe editie van de Catalogus per 1 januari van ieder nieuw kalenderjaar van kracht.

6.4. Normen

Het IPO maakt in samenspraak met externe deskundigen en Staatsbosbeheer afspraken met de onafhankelijke onderzoeksinstituten Alterra, PPO, LEI en ASG voor het periodiek actualiseren van alle (tijd)normen. Daarnaast wordt ieder jaar, in het kader van de nieuwe editie een beroep gedaan op genoemde instituten voor de actualisatie van de prijzen.

Literatuurlijst

1. Richtsnoeren van de Europese Unie voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden 2014-2020 (PbEU 2014, C 204/01)
2. Verordening (EU) Nr. 702/2014 van de Commissie van 25 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU 2014, L 193/1). Dit is de zogenaamde Vrijstellingsverordening MKB Landbouw, ook wel Agricultural Block Exemption Regulation (ABER) genoemd
3. Verordening (EU) Nr. 1408/2013 van de Commissie van 18 december 2013 inzake de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun in de landbouwsector (PbEU 2013, L 352/9). Dit is de zogenaamde De-minimisvrijstelling Landbouwsector
4. Verordening (EU) Nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU 2014, L 187/1). Dit is de zogenaamde Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV);
5. Verordening (EU) Nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun (PbEU 2013, L 352/1). Dit is de reguliere de-minimisvrijstelling;
6. Verordening (EU) Nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (ELFPO): Kaderverordening Plattelandsontwikkeling
7. Communautaire richtsnoeren inzake staatssteun voor milieubescherming (PbEU 2008, C 82/1) en de AGVV. Dit is het Milieusteunkader
8. Inleiding Berkowitz - Bestuurlijke Werkconferentie Groenblauwe diensten van 25 november 2005
9. Council Regulation (EC) No. 1782/2003 of 29 September 2003 establishing common rules for direct support schemes under the common agricultural policy and establishing certain support schemes for farmers and amending regulations
10. Animal Sciences Group Wageningen UR, Kwantitatieve Informatie Veehouderij 2013.
11. KWIN/AGV 2012; Kwantitatieve informatie Praktijkonderzoek voor akkerbouwgewassen en Groenteteelt in de vollegrond
12. WUR/LEI Landbouw Economisch Instituut, Centrum voor Economische Informatie (voor KVEM prijs en kunstmestprijs)
13. Kwantitatieve Informatie (KWIN), Akkerbouw en Vollegrondsgroenteteelt 2009
14. CAO's Bedrijfsverzorging, (bos)Bouw, HBA (Hoofd Bedrijfschap Ambachten), Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf
15. Veldgids; ontwikkeling van botanische graslanden, Dienst landelijk Gebied Utrecht en IKC natuurbeheer Wageningen, Publicatienummer C-18
16. Bijlage 12 POP2 en aanvulling voor vergoedingen SNL 2010
17. Index Natuur SNL 2010
18. Index Landschap SNL 2009
19. Catalogus Groenblauwe Diensten 2011
20. PRI/WUR rapport 79: Gebruiksnormen bij verschillende landbouwkundige en milieukundige uitgangspunten.
21. Normenboek Bos en Natuur Alterra 2014.
22. Landschapsbeheer Nederland

23. Actualisatie berekeningen Boeren voor Natuur, rapport 163. Livestock Research, WUR, 2013
24. Landschapsbeheer Nederland
25. Schadeberekening graslandinundatie op melkveebedrijven, rapport 700. Livestock Research, WUR, 2013

Bijlagen

- A. De Europese Randvoorwaarden GLB mei 2007 (GLMC, cross compliance en base-line)
- B. Gegroepeerde relevante baselines Groene en Blauwe diensten
- C. Definities
- D. Clusterbeschrijvingen
- E. Vergoedingsdifferentiatie werkzaamheden –samenvatting van bijlage L
- G. Vergoedingsdifferentiatie gebruiksbepalingen
- L. Onderbouwing vergoedingsdifferentiatie werkzaamheden
- M. Onderbouwing vergoedingsdifferentiatie gebruiksbepalingen
- N. Bepaling waardedaling bij functiewijziging